

Ettepanek/märkus	Sotsiaalministeeriumi kommentaar
Justiitsministeerium (EIS 08.06.2023) kooskõlastas märkusteta	
Haridus- ja Teadusministeerium (EIS 12.06.2023) kooskõlastas märkusteta, kuid edastas järgmised kommentaarid mitteametlikult	
<p>1. Eelnõu § 8 lõike 1 kohaselt jaguneb tööturumeetmete seaduse § 13 lõike 2 punktis 10 nimetatud tööturumeede tööturuteenusel osalemise tööturutoetusteks. Meie hinnangul on jäänud viidatud sätte sõnastus ebatäpseks. Kui lugeda tööturumeetmete seaduse § 13 lõiget 2, siis see reguleerib tööturumeetmete liike ja käesoleva eelnõu § 8 lõike 1 sõnastusest saame aru nõnda, et eesmärk on olnud sõnastada vastava meetme alaliike, kuid sõnastusest see ei selgu (tundub nagu lause oleks jäänud poolikuks). Palume sõnastus üle vaadata ja täpsustada.</p>	<p>Mittearvestatud. TöMS § 1 lg 2 sätestab, et tööturumeetmed TöMS tähenduses on tööturuteenused ja tööturutoetused. THP täpsustab, millised tööturuteenused ja millised tööturutoetused iga meetme alla kuuluvad. Sarnaselt THP § 7 lg-le 1, mis sätestab, et TöMS § 13 lg 2 punktides 1-9 nimetatud meetmed jagunevad tööturuteenusteks ning edasi on nimetatud, mis meede täpsemalt mis teenuseid hõlmab, annab THP § 8 lg 1 üldraami, et TöMS § 13 lg 2 p 10 meede jaguneb tööturutoetusteks ning edasi on lõikes 2 öeldud, mis tööturutoetusteks täpsemalt vastav meede jaguneb.</p>
<p>2. Eelnõu § 16 kohaselt on tööturuteenuste kvaliteedi hindamiseks töötukassal õigus tutvuda tööturuteenuste korraldusega, kaasates vajadusel eksperte. Teeme ettepaneku sõnastada: „Tööturuteenuste kvaliteedi hindamiseks on töötukassal (või töötukassa poolt volitatud isikul) õigus tutvuda tööturuteenuste korraldusega, kaasates vajadusel eksperte.“.</p>	<p>Mittearvestatud. Vastavalt 01.01.2024 jõustuvale TKindIS § 23 lg 2 p-i 7¹ redaktsioonile kontrollib töötukassa rahastatavate tööturumeetmete kvaliteeti töötukassa ise. Seadus ei näe ette edasivolitamise õigusi. Samuti ei hinda THPs viidatud ekspert tööturuteenuste korralduse kvaliteeti ilma töötukassa osaluseta.</p>
<p>3. Eelnõu § 23 lõige 5 sätestab, et tööturukoolituse maht koolituskaardiga on vähemalt 26 akadeemilist tundi. Seletuskirjas märgitakse, et koolituse kestvuse hulka arvestatakse auditoorse ja praktilise töö tunnid. Täienduskoolituse mahu hulka arvestatakse täienduskoolituse standardi järgi ka iseseisva töö tunnid. Märgime, et eelnõus võiks olla reguleeritud, millist õpet maht sisaldab ja millist mitte. Ühtlasi juhime tähelepanu, et osad täienduskoolituste pakkujad kasutavad õppe mahu arvestusena akadeemiliste tundide kõrval ka ainepunkte (ülikoolid) või arvestuspunkte (kutseõppeasutused). Nii ainepunkt kui arvestuspunkt tähistavad 26 tundi õppija tööd (astronoomist tundi) sh iseseisev töö. 26 akadeemilist tundi ei võrdu 1 ainepunkt/arvestuspunktiga, mis lähtub astronoomilistest tundidest.</p>	<p>Arvestatud. Lisatud eelnõusse täiendus koolituse mahu arvestuse osas. Tööturukoolitus on täienduskoolitus TäKS tähenduses, lähtudes TäKS § 9 lõige 3 määratakse täienduskoolituse õppekava maht akadeemilistes tundides ning üks akadeemiline tund vastab 45 minutile. Eeltoodu tõttu eeldame, et täienduskoolituse pakkujad lähtuvad õppemahu arvestuses TäKSis sätestatust.</p>

Ettepanek/märkus	Sotsiaalministeeriumi kommentaar
Arvestuslikult on üks ainepunkt või arvestuspunkt 32,5 akadeemilist tundi õppetööd. Seega tuleb piirangu kehtestamisel jälgida, et pakutavate täienduskoolituste maht oleks arvestatud akadeemilistes tundides, mitte aine- või arvestuspunktides.	
4. Eelnõu § 23 lõike 6 kohaselt võib töötukassa tasuda koolituskaardi alusel kuni 2500 eurot kolme aasta jooksul. Juhime tähelepanu, et piirmäär 2500 eurot on kehtinud juba üle 10 aasta (alates august 2011), samas on inflatsioon ja hinnatõusud puudutanud ka koolitusvaldkonda. Seletuskiri ei ava, millised mõjud on piirmäära püsima jätmisel – ilmselt on koolitushindade kallinedes võimalik saada väiksema mahuga koolitust kui 10 aastat tagasi.	Mittearvestatud. THPs sätestatud koolituskaardi piirmäär on maksimum summa, mille piires on töötukassal võimalik inimese koolitust rahastada, seejuures ei ole mõeldud, et iga inimene saaks koolitust maksimaalses väärtuses. Töötukassa andmetel oli 2022. aastal koolitust alustanud koolituskaardi keskmine maksumus inimese kohta 1495 eurot, mis jääb märgatavalt alla piirmäära. Samuti jäi üle 26-tunniste koolituste puhul keskmine kulu 1516 eurot inimese kohta oluliselt alla piirmäära. Arvestades koolituskaardi keskmise kulu ei ole koolituskaardi piirmäära tõstmine hetkel vajalik. Pikema väljaõppe vajaduse korral on võimalik asuda tasemeõppesse.
5. Seletuskirjas jäi mõnevõrra ebaselgeks, kellel säilib õigus keeleõppele. Palume seda seletuskirjas täpsemalt avada.	Arvestatud. Seletuskirjas selgemalt sõnastatud.
Rahandusministeerium (13.06.2023 nr 1.1-11/3893-2)	
Eelnõu seletuskirja tuleb lisada selgitus, kuidas välisvahenditest toetatavad tegevused vastavad seirekomisjoni poolt kinnitatud üldistele valikukriteeriumitele ja metoodikale. ÜSM artikkel 73 alusel kohandub vastavus valikukriteeriumitele ja metoodikale kõigile meetmetele.	Arvestatud. Seletuskirja on peatüki 3 juures vastavalt täiendatud ning selgitatud, kuidas on arvestatud seirekomisjoni poolt kinnitatud üldiste valikukriteeriumitega.
TAT eelarve selgituse juures tuleb välja tuua meetme kogueelarve ja kuidas antud TAT (ja ka planeeritavad TATid) suhestuvad selle kogumahtu.	Arvestatud. Eelnõu § 3 lg 5 juurde on seletuskirjas lisatud: „Aastatel 2024–2026 rahastatakse THP raames ESF+ ja riikliku kaasfinantseeringu vahenditest 17,2 miljoni ulatuses tööalase rehabilitatsiooni teenust. Vastavat tegevust rahastatakse meetmest 21.4.2.3 „Kõrge tööhõive taseme saavutamine ja hoidmine“, mille kogueelarve on 71 293 687 eurot.“
Seletuskirja punkti 1.1 viimases lõigus peab olema märgitud ilmselt aastad 2024–2029, mitte kuni 2026: „Aastatel 2024–2029 moodustab THP rahalisest kogumahust 13 miljonit eurot ESF+ toetus ja riiklik kaasfinantseering.“	Arvestatud. Seletuskirja punktis 1.1 sisukokkuvõttes on parandus 2024–2029 sisse viidud.
Väljund- ja tulemusnäitajate sihttasemed ei vasta rakenduskavas ja meetmete	Arvestatud.

Ettepanek/märkus	Sotsiaalministeeriumi kommentaar
<p>nimekirjas (MNK) kokkulepitud tasemetele. Sellele on viidatud ka mitteametliku kooskõlastusringi vastuskirjas. Väljundnäitaja prognoositav saavutustase on madalam, kui MNK-s ja ei ole ka viidet osalise panuse kohta kogu MNK sihttasemesse. Pöörame tähelepanu, et seirame tulemusi MNK ja rakenduskava põhjal. Tulemusnäitaja saavutustase on kõrgem, kui MNK-s ja rakenduskavas kavandatud, ja seega jääb vastuolu sisse erinevate dokumentide vahel ja eesmärk on elluvijale ehk töötukassale ebasoodsam.</p>	<p>Eelnõu § 48 lg-s 6 on tulemusnäitaja sihttase 40% asendatud 38%-ga. Ühtlasi on seletuskirjas § 48 lg-te 5 ja 6 juures teksti täpsustatud vastavalt: „Lõiked 5 ja 6 sätestavad, millistesse ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021–2027 meetmete nimekirja väljund- ja tulemusnäitajatesse tegevused panustavad. Väljundnäitaja on „osaluskordade arv“ ja tulemusnäitaja on „peale teenuse saamist tööhõives olev tööealine elanikkond“. Töötukassa THP-ga hõlmatud ESF+ tegevuste väljundnäitaja sihttase 2029. aastaks on kavandatud 7585 osaluskorda. Tulemusnäitaja on kavandatud 38% osaluskordade arvust ehk kokku 2882 peale teenuse saamist hõives osalevat tööealist inimest. Meetmete nimekirja väljundnäitaja 2029. aasta sihttase 20256 osaluskorda moodustub meetme raames erinevate elluvijate tegevustest, mitte vaid tööhõiveprogrammi kaudu töötukassa elluviidud tegevustest.“</p>
<p>Eelnõu § 47 lg 2 kohaselt on koolitustoetus, tööruumide ja -vahendite kohandamine, tugiisikuga töötamine, palgatoetus ja alaealise töötamise toetamine riigiabi, kuid ei määruses ega seletuskirjas ole viidatud milliste grupierandi määruse artiklite alusel abi antakse v.a. koolitustoetuse puhul. Viimase kohta on seletuskirjas viide grupierandi määruse artikli 31 lõikele 4. Seletuskirja tuleb lisada selgitus, milliseid grupierandi määruse artikleid kohaldatakse tööruumide ja -vahendite kohandamise, tugiisikuga töötamise, palgatoetuse ja alaealise töötamise toetamise puhul.</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Eelnõus on vastavasisulised viited esitatud § 47 lg 2 p-des 2 (palgatoetuse ja alaealise töötamise toetamise osutamisel) ja 3 (tööruumide ja -vahendite kohandamise ja tugiisikuga töötamise osutamisel), samas täiendatakse lõiget punktiga 4 järgmises sõnastuses: 4) isikule koolitustoetuse osutamisel lähtutakse komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 artiklis 31 sätestatust. Seletuskirjas on § 47 lg 2 vastavalt täiendatud.</p>
<p>Riigiabi andmine peab olema läbipaistev. Abi andmisel läbipaistvuse tagamiseks ning määruse rakendamisel vigade vältimiseks on Euroopa Komisjon andnud soovitusel sätestada grupierandi määruse ning vähese tähtsusega abi määruse alusel kehtestatud abikavades abi üldtingimused. Ühe tingimuse kohaselt peab abikava sisaldama täpset viidet vastavale Euroopa Komisjoni määrusele ja vastavale artiklile. Ilma artiklite viideteta on tunduvalt ajamahukam kontrollida kas grupierandi määruse tingimused on täidetud.</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Vt eelmist märkust.</p>
<p>Seletuskirja peatükis 4 on lk 65 eraldiseisvalt eelnõu üldisest regionaalarengu mõjude hinnangust</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja on peatükis 4 vastavalt täiendatud.</p>

Ettepanek/märkus	Sotsiaalministeeriumi kommentaar
<p>analüüsitud tööalase rehabilitatsiooni teenuse rakendamise panust regionaalsele tasakaalustatusele. Palume täiendada analüüsi järgmise infoga:</p> <p>o Lisada valitud Eesti 2035 näitaja piirkondlikud andmed – 2022. aastal oli kõrgeim tööjõus osalemise määr 15-74-aastaste seas Harjumaal (78,9%), madalaim oli see Valgamaal (58,3%). Alla 65% jääb tööjõus osalemise määr ka Ida-Virumaal ja Põlvamaal. Eesti keskmisest tasemest (73,3%) jäi näitaja madalamaks 12 maakonnas, keskmist ületasid vaid Pärnu, Tartu ja Harju maakond.</p> <p>o Kuna jätkatakse tegevustega, mida on ka varem ellu viidud, tuleb lisada teenuse seniste tulemuste või väljundite piirkondliku jagunemise ülevaade ning võrdlus sihtgrupi paiknemisega ning kus asjakohane, tuua välja erisuste põhjused koos järeldustega täiendavate regionaalseid erisusi leevendavate sekkumiste vajaduse kohta.</p>	
<p>Vastavalt Riigikogu poolt heaks kiidetud strateegiale „Eesti 2035“ ning selle Vabariigi Valitsuse tegevuskavale on üheks riigi prioriteediks seatud Kirde- ja Kagu-Eesti tööturgude toetamise regionaalse tasakaalu tagamiseks. Ka töötuse ja tööjõus osalemise määra statistiliste näitajate alusel on kõige haavatavamas seisus Ida-Viru, Põlva ja Valga maakonnad. Seletuskirjast ning eelnõust ei selgu, kuidas on kavas toetuse rakendamisega parandada just nendes piirkondades tööturu olukorda ning vähendada lõhet teiste piirkondadega. Üksiku rakendatava näitena on toodud koolituskaardi alusel tööturukoolituse maksmise erisus põlevkivisektori töötajatele, mis on kahtlemata vajalik. Samas ei mõjuta see erisus Kagu-Eesti maakondade tööturu olukorda ega ole ilmselt eraldiseisvana piisav Ida-Virumaal töötuse ja tööjõus osalemise näitajate parandamiseks. Eelnõu rakendamise käigus on vaja seirata tegevuste elluviimise mõju Kirde- ja Kagu-Eesti tööturgudele ning erisuste püsimise või kasvamise korral kavandada vajalikud muudatused tööturuteenuste ja -toetuste pakettis.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Seletuskirja on peatükis 4 täiendatud. Eelnõu rakendamise käigus seiratakse tegevuste elluviimise mõju ning vajadusel kavandatakse muudatused tööturuteenuste ja -toetuste pakettis.</p>
Töötukassa (13.06.2023 nr 1-11/23/5079)	

Ettepanek/märkus	Sotsiaalministeeriumi kommentaar
<p>Eelnõu § 3 lõikes 5 tuleks muuta ESF+ toetuse ja riikliku kaasfinantseeringu summasid, kuna eelnõus on arvestatud üksnes ESF+ vahenditega. Teeme ettepaneku eelnõu § 3 lõige 5 sõnastada järgmiselt: „(5) Aastatel 2024–2029 moodustab tööhõiveprogrammi rahalisest kogumahust: 1) ESF+ toetus 12 miljonit eurot; 2) riiklik kaasfinantseering 5,2 miljonit eurot.“</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu on vastavalt parandatud.</p>
<p>Eelnõu § 9 lõike 3 sõnastust tuleks täpsustada, kuna selle kohaselt õppivale töötule ei osutata sama paragrahvi lõike 2 punktides 4, 6, 9 ja 12 nimetatud teenuseid. Kuigi üldjuhul õppivale töötule tasemeõppes osalemise toetust ei osutata, siis arvestades eelnõu § 24 lõikes 6 (uue numbriga 7) sätestatud, on võimalik, et inimene õpib kutseõppeasutuses üldhariduse omandamiseks (täiskasvanute gümnaasiumis) või kutsevaliku õppekaval, mille omandamine ei vii kutseni. Seega neile õppijatele osutatakse tasemeõppesse asumisel tasemeõppes osalemise toetust. Samas peaks see erisus tulenema ka sihtrühma reguleerivast sättest (§ 9 lg 3), kuna see on sihtrühma laiendav tingimus, mitte toetuse tingimus.</p> <p>Teeme ettepaneku eelnõu § 9 lõiget 3 täiendada teise lausega järgmises sõnastuses: „Kui õppiv töötü omandab kutseõppeasutuses üldharidust või õpib kutsevaliku õppekaval, osutatakse talle käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 4 nimetatud teenust.“.</p>	<p>Mittearvestatud. Eelnõu § 9 lg 3 täiendamine pakutud kujul oleks liigselt segadust tekitav, jättes mulje kutseõppes üldhariduse või kutsevaliku õppekaval õppimise korral tasemeõppes osalemise toetuse maksmisest.</p>
<p>Eelnõu § 9 lõiget 8 tuleks täiendada ja lisada kinnipeetavale töötajale osutatavate teenuste hulka tasemeõppes osalemise toetus. Kuna eelnõu § 6 lõike 6 punkti 4 järgi osutatakse töötajale tasemeõppes osalemise toetust, on põhjendatud sama teenuse osutamise ka kinnipeetavale, kes töötab. Ka kehtiva tööhõiveprogrammi 2021-2023 kohaselt on töötaval toetuse tingimustele vastaval töötajal õigus saada tasemeõppes osalemise toetust. Kuigi kinnipeetavale töötajale osutatavate tööturuteenuste ring kattub sel juhul § 9 lõikes 6 sätestatud</p>	<p>Arvestatud. Täiendus on tehtud lõikesse 6, kuna lõiked 6 ja 8 on loetelu samasuse tõttu ühendatud.</p>

Ettepanek/märkus	Sotsiaalministeeriumi kommentaar
<p>teenustega, on sihtrühma eraldi lõikes sätestamine vajalik, kuna neile osutatakse tööturuteenuseid (tööturukoolitus, tasemeõppes osalemise toetus, kvalifikatsiooni saamise toetamine) samadel tingimustel, mis töötutele.</p> <p>Teeme ettepaneku eelnõu § 9 lõige 8 muuta ja sõnastada järgmiselt: „(8) Kinnipeetavale töötajale osutatakse lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatule töökeskset nõustamist, tööklubi, tööturukoolitust, tasemeõppes osalemise toetust ja kvalifikatsiooni saamise toetamist.“</p>	
<p>Eelnõu § 23 lõike 10 sõnastust tuleks täpsustada ja asendada sõnad „taotluse esitamisele“ sõnaga „taotlemisele“. Kuna inimene ei esita tööturukoolituse kohta eraldi taotlust, vaid tema soov selgitatakse välja karjäärinõutamise käigus, siis tuleks sõnastust vastavalt muuta.</p> <p>Teeme ettepaneku sõnastada eelnõu § 23 lõike 10 sissejuhatav lauseosa ning punktid 1 ja 2 järgmiselt: „(10) Töötajale, kes töötab töölepingu või teenuse osutamiseks sõlmitud võlaõigusliku lepingu alusel või on avalikus teenistuses ja kellel on arvestatud töötuskindlustuse seaduse alusel töötuskindlustusstaazi vähemalt 12 kuud taotlemisele eelneva 36 kuu jooksul, võimaldatakse tööturukoolitust koolituskaardi alusel ja kui ta on: 1) 16-aastane kuni vanaduspensioniealine, tal puudub eri- või kutsealane haridus ja tema sissetulek taotlemisele eelneval kalendriaastal on väiksem kui nimetatud kalendriaasta 12-kordne kolmanda kvartali Eesti keskmine brutokuupalk Statistikaameti avaldatud andmete alusel; 2) 50-aastane kuni vanaduspensioniealine ja tema sissetulek taotlemisele eelneval kalendriaastal on väiksem kui nimetatud kalendriaasta 12-kordne kolmanda kvartali Eesti keskmine brutokuupalk Statistikaameti avaldatud andmete alusel;“.</p>	<p>Arvestatud.</p>

Ettepanek/märkus	Sotsiaalministeeriumi kommentaar
<p>Eelnõu § 23 lõiget 12 tuleks täiendada ja lisada ettevõtluskontole laekunud tulu andmed, mida võetakse töötaja sissetulekuna arvesse. Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse kohaselt makstakse ettevõtlustulu maksu (ELMS § 1 lg 1, § 4), mis jaotatakse erinevate maksude ja maksete vahel (ELMS § 8) ja tegemist ei ole sotsiaalmaksu seaduse alusel maksutatava tasuga.</p> <p>Teeme ettepaneku sõnastada eelnõu § 23 lõige 12 järgmiselt: „(12) Käesoleva paragrahvi lõike 10 punktides 1 ja 2 nimetatud töötaja sissetulek arvutatakse, võttes arvesse taotluse esitamisele eelnenud kalendriaastal Maksu- ja Tolliameti andmeid tasu kohta, millelt makstakse sotsiaalmaksu sotsiaalmaksuseaduse § 2 lõike 1 punktide 1, 3, 4, 6 ja 9 või välislepingu alusel, andmeid summa kohta, millelt makstakse maksu ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse alusel ning andmeid välisriigist saadava töötasu kohta. Töötaja sissetulekuks loetakse ka töötuskindlustushüvitis, vanemahüvitis, ajutise töövõimetuse hüvitis ja tööandja makstav haigushüvitis.“.</p>	<p>Arvestatud.</p>
<p>Eelnõu § 24 tuleks seoses eelnõu § 9 lõike 8 muutmisega lisada uus lõige 4, mille kohaselt kinnipeetavale töötajale ei kohaldata töötuskindlustusstaazi nõuet. Kuna kinnipeetavatel ei ole sõltuvalt vangistuses viibimise ajast võimalik seda tingimust täita.</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada eelnõu § 24 lõikega 4 järgmises sõnastuses, muutes vastavalt järgnevate lõigete numeratsiooni: „(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud töötuskindlustusstaazi nõuet ei kohaldata kinnipeetavale töötajale.“</p>	<p>Arvestatud.</p>
<p>Eelnõu § 24 lõikes 5 (uue numbriga 6) tuleb muuta viide § 24 lõike 3 punktidele, mille puhul kohaldub õppekavade piirang. Ekslikult on eelnõust välja jäänud viide punktidele 3 ja 4, kuigi ka nendel juhtudel makstakse tasemeõppes osalemise</p>	<p>Arvestatud.</p>

Ettepanek/märkus	Sotsiaalministeeriumi kommentaar
<p>toetust õppima asumisel loetelusse kuuluvatel õppekavadel.</p> <p>Teeme ettepaneku eelnõu § 24 lõikes 5 (uue numbriga 6) asendada tekstiosa „1 ja 2“ tekstiosaga „1-4“.</p>	
<p>Eelnõu § 38 lõiget 5 tuleks täpsustada, et oleks selgelt aru saada, et ka õppivale muule isikule ei osutata töölase rehabilitatsiooni teenust puuduva töövõime korral. Kuna õigusakt peab olema sihtrühmale selgelt ja arusaadavalt sõnastatud, siis meie hinnangul ei piisa, kui vastav selgitus oleks välja toodud seletuskirjas. Teenuse osutamisest keeldumise alus peab tulenema õigusaktist.</p> <p>Teeme ettepaneku sõnastada eelnõu § 38 lõige 5 järgmiselt: „(5) Muule isikule osutatakse töölase rehabilitatsiooni üksnes juhul kui ta omandab põhi-, üldkesk-, kutse- või kõrgharidust, välja arvatud juhul kui tal on puuduv töövõime.“</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Uus § 38 lg-te 4 ja 5 sõnastus on:</p> <p>(4) Kui inimesel on tuvastatud puuduv töövõime, osutatakse talle töölase rehabilitatsiooni üksnes juhul kui ta töötab.</p> <p>(5) Muule isikule osutatakse töölase rehabilitatsiooni üksnes juhul kui ta omandab põhi-, üldkesk-, kutse- või kõrgharidust.</p>
<p>Eelnõu § 57 lõiget 2 tuleks täiendada selliselt, et neile inimestele, kellega oli enne 01.01.2024 kokku lepitud tasemeõppesse õppima asumine, ei kohalduks eelnõu § 24 lõikes 12 (uue numbriga 13) sätestatud tingimus, mille kohaselt õpingute katkestamise korral saab tasemeõppes osalemise toetust maksta veel ühel korral. Kuna varem sellist tingimust ei olnud, siis võib inimene olla eelnevalt juba mitmel korral õpingud katkestanud ning seetõttu ei pruugiks ta toetust enam saada.</p> <p>Teeme ettepaneku sõnastada eelnõu § 57 lg 2 järgmiselt: „(2) Inimesele, kellega oli tasemeõppesse õppima asumine kokku lepitud tegevuskavas enne käesoleva määruse jõustumist ja kes taotleb tasemeõppes osalemise toetust pärast 2023. aasta 31. detsembrit, osutatakse tööturuteenust § 24 lõikes 1-12 ja 14 sätestatud tingimustel ja korras.“</p>	<p>Arvestatud.</p>

Ettepanek/märkus	Sotsiaalministeeriumi kommentaar
<p>Eelnõu § 57 lõiget 3 tuleks täpsustada ja lisada võimalus jätkata enne 01.01.2024 alustatud teenuse eest tasumise võimalus tööhõiveprogrammi 2024-2029 vahenditest. Vajadus selleks tekib juhul, kui tööturuteenust osutati eelnõu § 57 lg 1 nimetatud toetuse andmise tingimuste, mille abikõlblikkuse periood lõppes 31.12.2023, alusel, kuid detsembris 2023 osutatud teenuse kulud tuleb tasuda 2024. aastal (näiteks töölesõidu toetus, kaitstud töö).</p> <p>Teeme ettepaneku sõnastada eelnõu § 57 lõige 3 järgmiselt: „(3) Kui töötukassa on otsustanud tööturuteenuse osutamise või tööturutoetuse maksmise või jätkanud nende osutamise või maksmisega enne käesoleva määruse jõustumist käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud õigusakti alusel, jätkatakse tööturuteenuse osutamist või tööturuteenuse eest tasumist või tööturutoetuse maksmist seni kehtinud tingimustel ja korras.“</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Tööturuteenuse raames teenuse pakkuja tasumine on hõlmatud tööturuteenuse osutamisega, mille raames teatud juhtudel teenuse eest tasutakse. Seega ei ole vajalik eraldi sellist aspekti tööturuteenuse osutamise alt välja tuua. Sarnaselt toimub ka kulude hüvitamine tööturuteenuse osutamise raames.</p>
<p>Eelnõu § 57 lõiget 5 tuleks täpsustada ja lisada viited käskkirjadele, mille alusel on samuti perioodil 2021-2023 rahastatud tööturuteenuseid, millele on eelnõus kehtestatud ülemmäär, mida arvestatakse piiratud perioodil. Teeme ettepaneku eelnõu § 57 lõige 5 sõnastada järgmiselt: „(5) Isikule eelneva kolme aasta jooksul hüvitatud, tema eest tasutud või talle tasutud tööturuteenuse kulu arvestatakse käesoleva määruse alusel hüvitamisele või tasumisele kuuluva teenuse kulu või toetuse ülemmäära sisse järgmistel juhtudel: 1) § 23 lõikes 6 nimetatud tööturukoolituse koolituskaardiga ülemmäära sisse arvestatakse THP2021–2023 §-de 19 ja 21 alusel tasutud arengutreeningu ja tööturukoolituse kulu,</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Viited asjakohastele õigusaktidele on paragrahvis kajastatud, kasutatud lühendid on eelnõus läbivalt ühtlustatud ning neis antud lõikes erisuste tegemine ei ole põhjendatud.</p>

Ettepanek/märkus	Sotsiaalministeeriumi kommentaar
<p>käskkirja nr 57 punkti 2.1.2.1, sotsiaalministri 12.12.2020 käskkirjaga nr 119</p> <p>„Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi toetuse kasutamise tingimused“ (edaspidi käskkiri nr 119) kinnitatud toetuse andmise tingimuste punkti 5.2, käskkirja nr 78 punkti 2.1.1 või tervise- ja tööministri 4. detsembri 2014. a käskkirjaga nr 222 „Tööturuteenuste osutamine tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks“ kinnitatud toetuse andmise tingimuste (edaspidi käskkiri nr 222) punkti 2.7.1 alusel tasutud või hüvitatud tööturukoolituse kulud;</p> <p>2) § 25 lõikes 4 nimetatud kvalifikatsiooni saamise toetamise ülemmäära sisse arvestatakse käskkirja nr 78 punkti 2.1.2 või käskkirja nr 222 punkti 2.7.2 alusel hüvitatud kvalifikatsiooni saamise toetamise kulud;</p> <p>3) § 26 lõigetes 12 ja 13 nimetatud koolitustoetuse ülemmäära sisse arvestatakse THP2021–2023 § 16 alusel sama töötaja koolituse eest tööandjale makstud koolitustoetus;</p> <p>4) § 28 lõikes 6 nimetatud arengutreeningu ülemmäära sisse arvestatakse THP2021–2023 §-de 19 ja 21 alusel tasutud arengutreeningu ja tööturukoolituse kulu või käskkirja nr 57 punkti 2.1.2.1 alusel või käskkirja nr 119 punkti 5.2 alusel tasutud tööturukoolituse kulu.“.</p>	
Eesti Puuetega Inimeste Koda 27.06.2023 nr 29	
<p>EPIKoja poolt tunnustame eelnõus planeeritud muudatust, millega laiendatakse tööalase rehabilitatsiooni teenuse saajate sihtrühma ning edaspidi on teenust õigus saada ka puuduva töövõimega inimestel, kes töötavad ja soovivad töötamist jätkata või uut jõukohast tööd leida. Lisaks teise erisusena sätestatakse, et tööalase rehabilitatsiooni teenust osutatakse tervisest tuleneva takistusega muule isikule, ainult juhul kui ta</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>

Ettepanek/märkus	Sotsiaalministeeriumi kommentaar
<p>omandab põhi-, üldkesk-, kutse- või kõrgharidust ehk täidab aktiivsushoodeid. Töölase rehabilitatsiooni teenuse sihtrühma laiendamise vajalikkust on erinevad valdkondlikud uuringud ja EPIKoja ning Töötukassa poolt korraldatud seminaridel puuduva töövõimega inimesed ise varasemalt välja toonud, et püsida tööhõives. Lisaks on ka õiguskantsleri poole pöördunud puuduva töövõimega inimesed, kes on leidnud, et kuna töövõimereformi üldine eesmärk on aidata võimetekohast tööd leida inimestel, kellel on terviseprobleemide tõttu töötamine takistatud, siis riik ei peaks neid vajalikkust abist ilma jätma, kui nad saaksid selle toel vähegi töötada ning seeläbi oma materiaalsel ja vaimset heaolu parandada</p>	
<p>Eelnõu §-ga 34 sätestab teenusena individuaalsete lahenduste pakkumise-näiteks tervisest tuleneva takistusega töötajale hüvitatakse lisakulud, mis on seotud tema tervises seisundiga ja on vajalikud töötamise jätkamiseks. Peamiselt on praktikas sellisteks kuludeks olnud täiendava transporditeenuse kulu tööalasel rehabilitatsiooni teenusel osalemiseks, kui inimene ei saa kasutada ühistrasporti, ning viipekeele tõlke teenuse kulu tööalasel koolitusel osalemiseks, et omandada vajalikud uued teadmised töökohal jätkamisel või vahetamisel. Individuaalne ja paindlik lähenemine võimaldab läheneda sihtgrupile personaalselt, kuid leiame, et antud lähenemise põhimõtted ei ole piisavalt lahti kirjutatud ja jääb selgusetuks, kuidas toimub kaalutluse alusel vajaduspõhise teenuste ja toe pakkumine selliselt, et otsustusprotsess oleks arusaadav ning sihtgrupp ei jääks ilma neile vajalikkust abist.</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas lk 37-38 on peamiste praktikas esinevate näidete kaudu põhjalikult selgitatud, kellele, milliseid kulusid ja millistel asjaoludel hüvitatakse või tasutakse. Inimeste mured ja probleemid on väga erinevad, seepärast ei ole teenusele sätestatu täpseid kriteeriume ega toodud kõikehõlmavaid põhimõtteid. Nende ettekirjutamisel ei oleks tegemist enam individuaalsete lahenduste võimaldamisega, vaid eraldi konkreetsetel tingimustel teenustega. Töötukassa hindab ja kaalutleb kõigi teenuste osutamisel inimese vajadust teenuse järele.</p>
<p>Eelnõu §-s 39 sätestatakse toetatud tööerakendamise teenus, millega</p>	<p>Mittearvestatud.</p>

Ettepanek/märkus	Sotsiaalministeeriumi kommentaar
<p>kujundatakse ümber hetkel TAT3-s reguleeritud kaitstud töö teenus. Seletuskirjast võib lugeda, et olulise muudatusena toimub eelnõu alusel teenuse ajal töötamine avatud tööturul, mitte kaitstud töö tingimustes. Lisaks on välja toodud, et §-s 39 lõikes 4 sätestatakse, et teenuse kestus on maksimaalselt 12 kuud. Väljendame EPIKoja poolt suurt muret planeeritavate muudatuste osas kaitstud töö teenuse osas, kuna varasemalt on olnud TAT3-s reguleeritud kaitstud töö teenus kestusega maksimaalselt 24 kuud ja lisaks on olnud varasemalt võimalus teenuse ajal töötamine ka kaitstud töö tingimustes. Meile teadaolevalt ei ole puuetega inimesi selles teemas kaasa rääkima kutsutud ja planeeritavaid muudatusi pole eelnevalt tutvustatud. Riik on kohustatud vastavalt kaasamise heale tavale ja puuetega inimeste õiguste konventsioonile kaasama puuetega inimesi nendega seotud otsustusprotsessidesse. Soovime EPIKoja poolt selgitusi, kuidas ja milliste analüüside baasil on planeeritud muuta kaitstud töö teenus toetatud tööerakendamise teenuseks ja milline on planeeritavate muudatuste mõju sihtgrupile. Arvestades puuduliku kommunikatsiooni ja selguse puudumist nt pikaajalise kaitstud töö teenuse jätkumise osas aastast 2024, on äärmiselt oluline sihtgrupi õigeaegne kaasamine aruteludesse olemasolevate teenuste ümberkorraldamisel enne laiapõhjaliste muudatuste tegemist. Seda enam, et antud olukorras on tegemist sihtgrupi jaoks oluliste muudatustega ja planeeritavad muudatused kitsendavad/piiravad seniseid võimalusi.</p>	<p>Kaitstud töö teenuse muudatuste arutelud algasid Sotsiaalministeeriumis 2020 aastal, ja selle raames toimus ka kaasamine. Osa ettevalmistustööst on ka 2020. aasta veebruaris ilmunud Sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskuse (RAKE) poolt koostatud „Kaitstud töö teenuse tulemused“ uuringu lõppraport, mis annab põhjaliku ülevaate Sotsiaalkindlustusameti pakutava pikaajalise kaitstud töö ja töötukassa pakutava lühiajalise kaitstud töö teenuse olemusest, tugevustest ja kitsaskohtadest. Uuringu jätkutegevusena kutsus Sotsiaalministeerium kokku Sotsiaalkindlustusameti, Eesti Töötukassa ja Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse esindajatest koosneva töögrupi, et arutada läbi senine piloteerimise kogemus ja mõelda võimalikele alternatiividele kaitstud töö teenuse korralduses. Juunist 2020 laiendati töögruppi, kaasates Eesti Puuetega Inimeste Koja, nägemispuuetega inimeste, Linnade ja Valdade Liidu ning erinevad teenusepakujate esindajad. Töögrupi eesmärk oli määratleda täpsemalt lühiajalise ja pikaajalise kaitstud töö sisu, eesmärk ning sihtrühm. Töögrupi ettepanek oli pikaajaline kaitstud töö teenus seadusega reguleerida (osutajaks Sotsiaalkindlustusamet) ning lühiajalise kaitstud töö teenus ümber disainida nii, et fookuses oleks suurem seotus avatud tööturuga. Lisaks peeti oluliseks luua võimalused inimeste liikumiseks pikaajalise kaitstud töö teenuse ja töötukassa poolt pakutava teenuse vahel vastavalt inimese võimekusele tööle asuda sõltumata töövõime ulatusest. Avatud tööturu suunaga toetatud töötamise teenus on välja töötatud lähtuvalt töögrupis kokkulepitud suundadest.</p> <p>Töötukassa on kaitstud töö teenust täiendavalt analüüsinud ja leidnud, et see ei ole tulemuslik, enamus osalejaid on katkestanud. Peamiseks kitsaskohaks oli see, et inimesed ei liikunud avatud tööturule ja katkestasid teenuse - igal aastal katkestab teenuse ca 75% klientidest. Lisaks ilmnesid järgmised kitsaskohad:</p> <ol style="list-style-type: none"> pikaajalise kaitstud töö teenus on pikaajaline ning ei motiveeri klienti ega teenusosutajat intensiivselt tööotsingutega tegelema. inimesed „jäävad keskustesse kinni“ ja ei liigu avatud tööturule Teenuse kättesaadavus piiratud, kuna teenuseosutajad ei suuda luua töökeskuseid,

Ettepanek/märkus	Sotsiaalministeeriumi kommentaar
	<p>mis vastaks töötukassa nõuetele (suudaks pakkuda 5 töövaldkonda).</p> <p>d) Teenusosutajal on piiratud võimalused töö harjutamiseks, mis ei vasta kliendi vajadustele ja ootustele, ega valmista ette tööks avatud tööturul.</p> <p>Lähtuvalt kitsaskohtades ja rahvusvahelisest praktikast on töötukassa piloteerinud uut mudelit. Selle lähenemine on individuaalsem, töötamise harjutamise tegevus on endiselt olemas, kuid toimub avatud tööturul, mitte eraldatuna kaitstud tingimustes. Teenusel on selge eesmärk aidata vähenenud töövõimega inimesed avatud tööturule. Töö proovimine ja harjutamine toimub tööturuteenuste raames (tööpraktika, ajutine töötamine, vabatahtlik töö) avatud tööturu tingimustes. Teenuseosutaja saab inimest toetada ka teiste teenuste raames, jälgida ja juhendada töökeskkonnas, mis võimaldab inimest hinnata reaalses töösituatsioonis, et selgitada välja reaalne tööalane võimekus ja veenduda töö sobivuses. Rakendumise protsent on uue mudeli piloteerimisel olnud oluliselt kõrgem. Kokku osales piloodis 36 klienti, kellest avatud tööturule liikus 23 klienti ehk 63,9% teenusel osalenud klientidest.</p>